

MILCZĄCY (41) *part praes act*

milczący (40), **milcząc** (1) *SienLek*.

sg m N milczący (29). ◇ *G milcząc(e)go* (2). ◇ *D milcząc(e)mu* (1). ◇ *A milcząc(e)go* (1). ◇ *I milczącym* (3). ◇ *L milczącym* (1). ◇ *f A milczącą* (1). ◇ *pl G milczących* (2). ◇ *A subst milcząc* (1).

Sł stp s.v. milczeć, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w. s.v. milczeć.

Nie wydający głosu (41)

a. *Nic nie mówiący; także małowówny; taciturnus Mącz, Calep, Cn; tacitus Vulg, Mącz, Calep; silens Mącz, Calep; clandestinus, pauciloquus, tacens Mącz; mutus Cn* (39): *March*¹ A3v; *FalZioł* V 50v; *Przy biefiedzie* też iednemu milczącemu chłopu rzekł, to od mądrich thilko mařz iże milczyřz *BielŻyw* 65, 11; *GlabGad* O4v; *Leop Eccli* 21/31; *Areopagita taciturnior vel subtilior Proverb. Milczący/* który nie ták łatwie s słowem wyleći. *Mącz* 15c, 55b, 241d, 284d, 393a, 438b [3 r.]; *widząc zacnieyfřych Ofob* ták wiele ftoiać/ á niektore ktemu milcząc *SienLek* 95; *RejZwierc* 233v; *Calep* 979b, 1044b [2 r.]; *GrabowSet* P3v.

W przeciwstawieniu: »milczący ... szczebietliwy« (1): *Powfciągliwośc ięzyká. Milczący bårzo máło/ rozny od mądręgo [...]* Ale ow fzczebietliwy/ fřpyegá nań nie trzebá *RejZwierc* 133.

Przysłowia: *Milczącego tzłowieká/ y też ćichey wody/ zawnřse fie ftrzeř March*³ V7.

Magis mutus quam piscis proverbium, Mniefy álbo bårziefy milczący niřli rybá. Mącz 301a.

Wyrażenie: »tajemności, we wszelkiej tajemności milczący« = *dochowujący sekretu [szyk 1:1] (1:1):* *Kto ieft nizkiego fuchęgo wzrořtu [...]* bywa dowcipny na wřzytko, wierny/ taiemności milczący *GlabGad* M4v; *Est mihi capacissima omnis secreti uxor, má zonę milczącą we wřzelkiej táyemności Mącz* 35b.

Szeregi: »cichy a milczący« (1): *Abowiem wiele podřczzuwáć á pochlebcá/ chociay ćichy á milczący/ złęgo řpráwić moře RejPos* 266v.

»szczebietliwy a milczący; szczebietliwy z milczącym« (1; 1): *Myřliwy z niemyřliwym/ Szczebietliwy z milczącym/ Vbogi z Bogáym RejZwierc* B3v, [233]. [*Ponadto w przeciwstawieniu 1 r.*].

W przeni (2) :

Wyrażenia: »milczący kraj« = *zařwiaty* (1): *Lecř miefdy cřczemi ćięniámi w Cypryřřowym gáiu/ Milczy ták / w milczącym kráiu. KlonŻal* C3v.

»milczący řywot« (1): *Bo kto tu gnuřnie á w ofpálřtwie řywie/ [...]. Nic nie ieft różny od ćiałá martwęgo Bo ieft milczący řywot oboięgo. ZawJeřt* 24.

α. *Skryty, mruk; małowówny* (3) :

W połączeniach szeregowych (3): [*brwi ku dołu*] *znamionuią cřłowieká złořnego/ matacza/ fałřzerza/ fķępcza/ milczącego, zdradnego, á fwey myřli. GlabGad* N5, C4; *Melánkolik/ czarny/ iákoby řiny/ řkryty/ ponury/ milczący/ zámýřłony Oczko* 34.

β. *Cichy, bezgłóřny; pokorny; mutus Mącz* (1) :

W porównaniu (1): [*Chrystus*] *miał też być przed tym ktoby go bił ták milczącym/ iákó owcá przed tym który iá ftrzyře. [Vulg Act 8/32] CzechRozm* 234.

γ. *Niemy, nie mogący mówić (5)* : MurzNT Luc 1/20; A oto będziez milczący/ y niebędziez mógł mówić [*Et ecce eris tacens et non poteris loqui*] Leop Luc 1/20 [*przekład tego samego tekstu MurzNT, RejPos, WujNT (3)*]; Rana seriphia, Milczący niemy człowiek/ który ani mówić/ ani śpiewać nie wmié. Mqcz 345d; RejPos 295v; WujNT Luc 1/20.

b. *W odniesieniu do zwierząt (2)* :

W porównaniu (1): iáko báránek milczący [*sicut agnus coram tondente se mutus*] przed tym który go goli/ tak nie otworzył wft swoich. BibRadz Act 8/32.

Przysłowie: Gdyż więfzy przełtrách bywa od plá milczącego/ Ktory s tyłu wízczyynie niżli od iáwnego. RejWiz 9v.

Synonimy: **a.** *małomowny, skromny*; **α.** *skryty*; **β.** *cichy, spokojny*; **γ.** *niemy*.

Cf **MILCZEĆ**